G1743/1

VIII.

DELICIÆ NATURÆ.

ORATIO

RECITATA

IN TEMPLO CATHEDRALI UPSALIENSI

anno 1772. d. 14. Decembris

QUUM FASCES ACADEMICOS DEPONERET

A

CAROLO v. LINNÉ

Equ. & Arch. R. &c.

Nemo DEI opera effari poteſt,
Quiſnam miracula EJUS comprehendere valet?
SIRAC. XVIII. 2. 3.

HOMO, Auditores, diſtinguitur a reliquis animalibus potiſſimum *Ratione*, qua adeo multifarie & longe ea ſuperat, ut fateri debeamus, Naturam hic maximum feciſſe ſaltum.

Homo ne per horam quidem ſubſiſtere poteſt absque ratiocinatione, ad quam ſenſus externi ſemper novam ipſi materiam adferunt.

Con-

Erlangae 1790

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30389173

Conſtitutum ſe videt in globo Telluris, undique obtecto Tapetio, exquiſitiſſimis *Miraculis* contexto, quæ nulla ars imitari vel componere potuit, ſed tantum Ens Sapientiſſimum.

In eo itaque præcipua hominis & proxima contemplatio conſiſtit, ut in rebus undique circumſtantibus *Opificis* Sapientiam & Omnipotentiam conſideret.

Hæc igitur contemplatio eſt naturaliſſima, & ad quam homo præſertim conſtitutus eſſe videtur ab Ente omnipotenti, quod nihil fecit absque fine. Cum Omnipotentis Sapientiam in hiſce admiramur, reflectitur hæc Sapientiæ lux ab hominibus (velut totidem ſpeculis, ſoli oppoſitis,) duplicato ſplendore Sapientiæ Creatoris in globum Telluris noſtræ.

Hæc ſi contemplamur, *Finem* noſtrum naturalem creationis implemus; tumque conſiderandi ſumus inter omnia, quæ creata ſunt, ut Caput in Corpore.

Ab hac contemplatione maximam lucramur voluptatem & delectationem ſenſuum noſtrorum.

Hic conſtanter admiramur rerum creatarum non deſcribendam *compoſitionem.*

Hic *Oculus* nobis monſtrat omnes colores & picturas, quæ cogitari poſſunt.

Hic *Auris* nobis audiendos præbet omnis generis ſonos & harmonias.

Hic *Lingua* omnes ſapores, & *Naſus* multifarios odores nobis ſuggerit. Quinimmo

nihil excogitari poteſt, ſenſibusque comprehendi, quod hic non exſtet paratum.

In hac contemplatione omnia reperimus nobis *neceſſaria*. Absque hac ne unicum quidem punctum ad ſuſtentationem noſtram nobis ſuppetit.

Patiamini igitur, Auditores, ut per horulam coram vobis loquar de hoc argumento, quod Scientiam efficit, qua maxime delectatus ſum; SCIENTIAM, inquam, quæ NATURÆ dicitur. Patientiam veſtram ſumma brevitate rependam.

* * *

Doctrinæ olim exſtitere paucæ brevesque; vereque docti tunc erant Polyhiſtores. Inde doctrinæ progenuerunt plures, & ita amplificatæ ſunt, ut quælibet totam cultoris ſui poſtulet ætatem. Antiquiſſimæ erant Geometria, Aſtronomia, Medicina, Oeconomia, Architectura; pleræque reliquæ juniores ſunt.

Diverſis temporibus certæ prærogativam præ aliis nactæ ſunt ad genium ſeculi, ceteris antepoſitæ a præjudiciis, religione, barbarie, ſaporeque Secularium Virorum aut Regentium.

Nulla Scientia debet contemni. Omnes ſuam propriam habent utilitatem. Quælibet extollitur & prædicatur ab amatore ſuo.

Permittite itaque, Auditores, etiam mihi, ut pauca verba in *honorem Scientiæ naturalis*, mihi cariſſimæ, proferam, quam plurimi cum contemtu meram curioſitatem appellant.

Doleo,

Doleo, me non poſſidere eloquentiæ colores ad eam decenter ornandam, ſed eam ita nudam proponere debere, ut nata eſt.

Ipſa eſt, quæ omnia Omnipotentis artificia profert; quæ nobis infinitum Creatorem noſtrum a tergo conſpiciendum præbet; quæ nos delectat, & voluptatem adfert ſine faſtidio; quæ nobis omnia largitur, quæcumque obtineri poſſunt, ad uſus hominis; quæ nos docet aperire oculos cum attentione & obſervatione.

Scientia naturalis ea eſt doctrina, quæ nos magnifica Dei opera cognoſcere docet. Multi credunt, ſe æque oculatos eſſe, atque ullus naturæ conſultus; Equus & Bos utique oculos habent adeo magnos ac homo; ambo non minus plantas & animalia vident, quam hominum vulgus; ſed eodem modo, quo in nundinis diſcurſare videmus homines, ſicut formicas in acervis, ignorantes cujusque domicilium, locum, quæſtum vel negotium; quod eſt omnia videre in confuſione. Qui peregrinator Londinum venit, vel Pariſios, ibique hominum multitudinem, in plateis ſe prementium, conſpicit, inde non diſcit regni regimen, politiam, œconomiam & inſtituta.

Copia divitiarum naturæ adeo magna eſt, ut nulla memoria ei ſufficiat; unde etiam evenit, ut ſuperiora ſecula abhorruerint ab hac doctrina.

C. Bauhinus, ſummus ſui ævi Botanicus, ante hos centum & quinquaginta annos, totos quadraginta annos impendere debuit, ut ſolummodo plerasque plantas Europæas cognoſceret. Tota tamen cognitio tantum erat res memo-

memoriæ, nominum ſcilicet corporum naturalium. Opus erat ergo, ut hæc cognitio redigeretur in formam Scientiæ; ſed ad hoc opus quoque erat infinito labore ejus Auctori. Equidem in hoc omne quantulumcunque vitæ meæ tempus impendi. Cardo rei in eo vertitur, ut quisque Lapis, quælibet Planta, quodcumque Animal, ipſa dicant nomina ſua ignaro, ita ut hæc ab omnibus intelligantur, qui linguam didicerint; utque ipſum nomen dicat, qui Auctores optime illa deſcripſerint, una cum patria, indole &c. absque neceſſitate memoriam hiſce onerandi; quo facto Naturæ Liber tam facile legi poteſt, quam quisque alius Tractatus.

* * *

Naturæ Imperium intraturus, primum tranſire tenetur Naturæ Templum, ut oculi ibidem ipſi abſtergantur. In *Veſtibulo* primum aliquantulum detinetur, ut *linguam* addiſcat, quæ tamen neutiquam difficilior eſt, quam ulla alia europæa. Aeque inevitabile eſt, notas ſibi reddere *Literas*, quæ tamen non tam multæ ſunt quam noſtræ. Tum diſcuntur *Syllabæ;* tandemque ad ſummum centum *Vocabula.* His ſi paullulum adſueverit, tam facile leget naturæ librum, quam ullum alium; immo quam ipſæ Feminæ, ut *Monſſonia*, Londini, *Anna Blackburnia* Orfordiæ, *Coldenia* in Novo Eboraco.

Partes.
Termini.

Veſtibulo relicto, liber acceſſus patet in *Templum Naturæ*, quod conſtat tribus magnis Palatiis, altero intra alterum.

I. PLU-

I. PLUTONIS Templum profundiſſimum eſt, in quo præſidet *Vulcanus*. Parietes ſunt nigri, incruſtati Cryſtallis & Petrificatis, hinc inde reſplendentes auro & argento.

Ad latus ſunt januæ ſex, ad ſuam quæque cameram ducentes; intra quas

1. *Terræ* formantur a Vegetabilibus & Animalibus; ab Aqua & Aëre. *Terræ.*
2. *Petræ* conglutinantur Quarzo & Spato. *Petræ.*
3. *Salia* & Cryſtalli lapideæ poliuntur in Polyedra multifaria. *Salia.*
4. *Metalla* formantur etiam a Marte. Hic intus eſt cella occluſa, ubi Metalla ignobilia, ſine Lapide philoſophorum, transmutantur in nobiliora; ſed nemo adhuc illam intravit. *Mineræ.*
5. Lapides & Metalla reducuntur in *Foſſilia*. *Foſſilia.*
6. Antiquitates ſummæ, *Petrificata*, cum arte petrificatoria. *Petrificata.*

II. FLORÆ Templum, ubi præſidet *Flora* ipſa redimita corollis. Parietes ſunt virides, picti excellentiſſimis Floribus omnium colorum, ornati opere cælato multifariorum fructuum. Hoc eſt maximum, multasque ad latera habet Cameras, quarum januas plurimas primus Vobis aperui; in quibus nunc conſpiciuntur ſequentia:

1. Ubi *Domicilia* diſtribuuntur ſingulis Vegetabilibus. *Fundamentum* omnis *Culturæ*. *Stationes.*
2. Ubi *Hybernacula* exſtruuntur in quinquennium; quod ſummam mihi movit admirationem. *Fundamentum Perennantium*. *Prolepſis.*

Superficies. 3. Ubi planta conſpergebatur *Superficie. Hanc januam aperuit Guettardus.*

Foliatio. 4. Ubi folia *complicabantur* intra Gemmas.

Vernatio. 5. Ubi folia *explicabantur* ſecundum ordinem. *Fundamentum Seminationis; Eductionis Heſperidum.*

Somnus. 6. Ubi *Somnus* & quies definiebatur.

Metamorphoſis. 7. Ubi *Flores* formabantur ab interna ſubſtantia.

Calendarium. 8. Ubi *Ordo nuptiarum* conſtituebatur.

Floreſcentia. 9. Ubi *Veſtes nuptiales* parabantur. *Hanc januam antea aperuerat Tournefortius.*

Sponſalia. 10. Ubi *Sponſalia* celebrabantur omnesque ſuas accipiebant conjuges.

Vigiliæ. 11. Ubi *Vigiliæ* diſtribuebantur in quamcumque horam diei.

Antheſis. 12. Ubi *Nuptiæ* fiebant, unione Corculi & Fovillæ.

Diſſeminatio. 13. Ubi *Diſſeminationis modus* imperabatur.

Qualitates. 14. Ubi *Odor* & *Sapor* infundebantur plantis.

Ord. Naturales. 15. Ubi *Affinitates* & *Genealogiæ* computabantur.

Pandora. 16. Ubi *Præſidia* imponebantur plantis.

Duratio. 17. Ubi earum *Aetas* & tempus vivendi concludebatur.

III. PANOS Templum intimum eſt & altiſſimum, ubi *Natura* ipſa præſidet. Parietes ſunt ſanguinei, innumeris tecti Epitaphiis. Hic ſunt ſex

ſex Cameræ, in quoque trium laterum geminæ, pro totidem Copiarum Armamentariis. Ante quamcumque januam ſtant aliquot delegati cujusque legionis.

1. Mammalia, pleraque Pedites, proceri, præter aliqua gigantea, a Natura in æquor projecta.

Armamentarium: *Veſtitus* pelliceus. *Calcei* tantum pro duobus Manipulis.

Inſignia: Vibriſſæ, Suturæ, Verrucæ.

Muſica caſtrenſis: e Tympanis.

Armatura: Dentibus, Cornubus, Unguibus, varia pro variis.

Nutriunt liberos *lacte* proprio.

2. Aves, Equites, leves, agiles, ſplendideque veſtiti; nonnulli Claſſiarii.

Armamentarium: *Veſtitus* e pennis imbricatis, pictis, una cum Remigibus Rectricibusque.

Inſignia: Criſta, Caruncula, Capiſtrum, Lora, Criſſum.

Muſica: e fiſtulis.

Armatura imbellis, unguibus, roſtris; omnes edentuli.

Quibusdam ex his commune eſt in nuptiis, ut ornetur *Sponſus*, non vero Sponſa. Plurimæ artificioſos ſibi ſtruunt toros.

Quædam ſingulis auctumnis, per hyemem, ablegantur in regiones diſſitas. (*Migrationes avium.*)

Utrisque (1. 2.) Creator dedit *Sanguinem rubrum calidum*, eo pacto, ut educarent liberos ſuos, quod Ipſe educavit primos.

3. Amphibia, Turba ſegnis, fœda, nuda, pedes.

Armamentarium *Veſtitu* parco ſcatens; pro quibusdam ne quidem uniformi.

Armatura parvi pretii; exceptis nonnullis, quibus obtigerunt tela venenata horrenda.

Plurimi deliteſcunt in latebris; quidam claſſiarii.

4. Pisces, genus gracile, lubricum, famelicum, omnes Claſſiarii optimique Remiges.

Armamentarium: *Veſtitus* e Squamis imbricatis, glabris.

Armatura e Spinis, magis ad ſeipſos defendendos, quam ad alios lædendos.

Inſignia potiſſimum ſunt Remi & Gubernacula: Pinnæ Branchiales, Dorſales, Pectorales, Ventrales, Anales, Caudales, cum Linea laterali.

Plurimi ſemel quotannis ad litora luſtrantur.

Utrisque (3. 4.) *Sanguis ruber*, ſed *frigidus*, & nulla progeniei cura.

5. Insecta, genus parvum, velox, ſed valde numeroſum; plerique terreſtres, Velites.

Arma-

Armamentarium: *Veſtitus* triplex, plerisque diverſiſſimus; ſed præcipuus Lorica, ut in Gammaro; his mutationibus efficitur, ut difficile ſit recognoſcere eundem.

Armatura parvi momenti; unus Manipulus tamen armatus eſt ſpiculis, & præterea pauci alii.

Inſignia: Antennæ, Palpi, Halteres, Stemmata, Scutellum, Elytra &c.

6. VERMES, genus ignavum, tardum, miſerum, nudum; omnes Claſſiarii.

Armamentarium vacuum, absque omni veſtitu; præter cellas quorumdam lapideas, quibus abſconduntur.

Hi ſine armis, ſine inſigniis, immo ſine capite; tenaciſſima ſunt vita, renaſcentes cum trucidantur, quid? quod ſæpe ita, ut e quacumque parte novus oboriatur. Hic, in quibusdam, apparere videntur reliquiæ metamorphoſeos Ovidianæ, Animalia mutata in Arbores.

Amborum (5. 6.) *Sanguis* eſt frigidus, colorisque aquei.

Abſterſis oculis in templo, acceſſus nobis aperitur ad Creatoris Magnificentiam, ad videndam terram, reſplendentem infinita Ipſius Potentia Sapientiaque in incolis ejus innumerabilibus; e quibus olim gemini cujusque familiæ delegati conſtituerunt felicem illum Paradiſum, ubi Homo omnia habuit unico in loco, quæ nunc per totum terrarum orbem diſperſa inveniuntur.

In-

Incolæ hic ſunt miſti e duabus nationibus: *Vegetabilibus*, ſenſus expertibus, & *Animalibus*, ſentientibus; tamquam e duplici diverſo mundo congregatis.

* * * * * * * * *

REGNUM VEGETABILE tam numeroſum eſt, ut totum globum telluris tegat, quoad ſiccus eſt.

Gramina, ſimplici ſuo veſtitu, conſtituunt hic *plebem;* plurimi ſunt, plurimumque contribuunt; optime vigent, quamvis quotidie calcentur & mulctentur.

Herbæ efficiunt *Ordinem Nobilium;* ſuperbientes veſtitu artificioſo, floribus ſplendidis, odore & ſapore.

Arbores ſunt *Proceres*, caudicibus perennantibus, frondoſis; inumbrant, arcent ventos a ceteris, refocillant vaporibus. Frutices ſpinoſi & aculeati, ſub his, ut *Milites* ſtationarii, armis ſuis tuentur teneriores plantas, ad ſe confugientes.

Filices ſunt *Coloni*, in remotioribus terris habitantes, novalia colentes.

Musci appellantur *Servi*, plantis famulantes, quas obtegunt, ne lædantur a frigore, neu exurantur ardore ſolis, vel corrumpantur putrore auctumnali; at cedunt omnibus aliis.

Fun-

Fungi ſunt turba *Nomas*, rapientes omnia quæ inveniunt reliqua, poſtquam Flora verſus autumnum in hiberna ſeceſſit.

* * *

Gens Vegetabilium ſtructura ſingulari ab omnibus aliis diſtinguitur.

Radices, eorum *Ora*, ſunt tubuli ſuctorii graciles filiformes, quibus e tellure ſugunt tincturam aquoſam, potiſſimum humi.

Folia, eorum *Alæ*, quibus volitant & moventur; ut robur colligant, attrahunt aërem vivificantem, ſine quo decidunt. Intra quodque folium continetur Gemma, viſibilis vel inviſibilis, conſtructa e ſquamis vel foliorum futurorum rudimentis; quum vero nulla ſquama exiſtere poſſit, quæ non in ſinu ſuo contineat novum gemmæ rudimentum, videtur inde ſequi progreſſio infinita, quæ tamen ſubſiſtit in quinquennio, ut generatio Volvocis, Aphidis &c. quæ Prolepſis plus quam admirabilis eſt. *Folia* flacceſcunt languore; deflectuntur a frigore, ut plantam tegant, expanduntur aëre calido; dormiunt noctu, ſitu particulari, in multis, conniventia, dependentia, erecta, involventia &c. ſingula ſecundum ſuam ſpeciem, plerumque tamen ita, ut tueantur partem plantæ teneriorem, vel flores, a noctis aſperiori Climate.

Flores ſunt Vegetabilium *Genitalia denudata*, ubi planta metamorphoſin ſubit ſeu partes internas explicat, & ſubſtantiam intimam oſtendit.

Tunc

Tunc tranſit *Medulla* in partes femineas; *Lignum* in maſculas; *Liber* in aulæum; *Cortex* in thalamum.

Flores accipiunt vitam a Sole, verſus quem convertuntur, quique eos copulat, ita ut *Pollen* Maſculum delabatur in *Stigma* Feminæ madidum, ibidemque effundat *Fovillam* ſuam, quæ reſorbetur & deorſum fertur ad rudimenta *Germinis*, & *Fovilla* unitur *Corculo* in novum corpus; quod diſtinctiſſime conſpicitur in Parnaſſia, Saxifragis, Amaryllide. Ut ne hoc fallat, eriguntur Caules proſtrati, tempore floreſcentiæ; in aqua demerſi, emergunt. Plantarum vernalium flores plerumque ſunt penduli; alii nutant inſtante pluvia. *Calyx* clauditur, ingruente nocte & pluvia. *Petala* in quibusdam flexa ſunt ut tectum, in aliis ut tecta navicula, & ſic porro, centenis modis. Huc etiam referenda ſunt *Inſecta* minora, quæ, dum mel florum quæritant floresque perreptant, Cupidinum vice funguntur; quid? quod certa inſecta (Cynips Ficus &c.) Cupidines Ficus exiſtunt.

Fructus, quamdiu immaturus eſt, quocumque modo occultatur. Majores fructus plerumque ſublimes ſunt conſtituti, ut ne Sues, aliaque animalia, eos perdant immaturos. Maturi ſponte aperiuntur vel decidunt, colore, odore, ſapore aliisque modis animalibus appetentiam cibi excitantes.

Semina tum longe lateque diſpergenda ſunt, ut ſeminentur, quam ob rem quædam acceperunt alas, pappos, caudas, hamos, gluten; quædam excutiuntur, ejaculantur, evolant, re-

repunt, adhærent animalibus; alia aliter. Sed Baccarum & Pomorum ſemina comeduntur ab animalibus; & quæ integra ingeſta fuerunt, egrediuntur illæſa, ac ſimul ſtercorata, præterquam e ventriculo Gallinaceorum. Sic ubi nova incipit vita, deſinit prior; nam ramus, ceteris paribus, creſcit in infinitum, niſi rudimentum floris accedat, quod vegetationem terminat.

Tempus mihi non permittit loqui de plantarum manibus, glandulis, utriculis multisque aliis.

Ceterum in floribus Vegetabilia conſpicimus interne; in iisdem videmus, qualis proprie ſit quæque planta; nam absque flore planta ſub larva ſua occultatur. Si in horto habemus plantam aliquam ignotam, quæ nondum floruit; quantum operæ impendimus, ut illam videamus florentem! tumque illico cernimus, quale ſit ejus nomen? num antea fuerit cognita? ſin minus, novum ipſi & diſtinctum dare ſcimus nomen, cum characteribus diagnoſticis; novimus ejus naturam, & reliqua.

Opobalſamum quoad florem ignotum erat, & credebatur affine Pinui & Abieti, donec b. *Forskåhlius* mihi miſiſſet florem, quo facto innotuit, illud ejusdem naturæ eſſe, atque Americanorum Amyris.

TERRA diſtributa eſt Vegetabilibus ab eorum Creatore, ut quodcumque habeat ſuam *Stationem*, perinde atque Exercitus bene collocatus; ita ut, quamquam ignarus ſibi videatur videre omnia in ſumma confuſione, tamen in ſummo vivant ordine.

Tel-

Tellus diviſa eſt in terras *calidas*, *temperatas*, *frigidas* & *gelidas*, tam a *boreali* quam *auſtrali* parte Æquatoris. Eodem modo plantæ ſunt diſtributæ. Quodcumque ex his Climatibus diviſum eſt in *Alpes*, *Rupes*, *Colles*, *Valles*, *Paludes*, *Cæſpites*, *Ripas*, *Lacus*, *Mare*; inque *Silvas*, *Nemora*, *Campos* &c. Vegetabilia itidem. Omnes iſtæ ſtationes dividuntur ſecundum Terras, quæ ſunt *Humus*, *Argilla*, *Arena*, *Calx*; plantæ pari ratione: ita, ut, quum in Suecia nondum duo millia ſpecierum Vegetabilium habitent, vix eodem loco quinquaginta reperiantur, e quibus alia *Vere* proveniunt, alia *Auctumno*, alia *Aeſtate*. Sine hac diſtributione vegetabilia ſe invicem premerent propter anguſtiam ſpatii, atque extruderentur debiliora. Si quæ planta extra ſuam ſtationem evagatur, interit, niſi hominis cura ſervetur.

Si e. g. *Dentaria* nemore ſuo egreditur in campum apertum, diffringitur a ventis & conſumitur a Chryſomelis ſaltatoriis.

Pinus ſilveſtris, e terra ſua ſilvatica in optimum hortum plantata, læte quidem creſcit, ſed intra paucos annos a plus quam vigenis Inſectorum ſpeciebus funditus evertitur.

Quædam Vegetabilia gaudent privilegio excluſivo, nulloſque tolerant vicinos; ut *Ranunculus Ficaria*, *Allium urſinum* &c.

Plantæ *Succulentæ* habitant in rupibus; hirſutæ numquam in aqua; duræ plerumque in alpibus, campis aſperis.

Plan-

Plantæ *Aphyllæ* pleræque ſunt Paraſitæ, absque propria radice in aliis arboribus vel radicibus creſcentes; ingrati Cuculi erga nutrices ſuas.

Tempus certum omnibus ſtatutum eſt pro ætate, flore & maturatione. Omnes *Perennes* certum ſervant *Ordinem*, quo iis non licet egredi; omnes oportet florere ſuo ordine, neque alteri alteram anticipare licet; hoc vero fit modo præcocius, modo tardius, ſicut æſtas vel feſtinat vel tardat; & ut alterum procedit, ſequitur & alterum. Fundamentum genuinæ practicæ ruſticæ! E. g. floreſcit

Galanthus nivalis; ſolvitur *Glacies* & aqua ſubſidet.

Prunus Padus; emergit *Hirundo* e fundo lacuum.

Oxalis Acetoſella; incipit *Cuculus* cuculare in arboribus.

Cardamine pratenſis; adſcendit *Salmo* & prodit *Libellula*.

Fritillaria Meleagris; parit *Brama*.

Tulipa Gesneriana; parit *Rutilus*.

Sedum acre; ingruit *Solſtitium*.

Scabioſa Succiſa; metendum eſt *Secale hibernum*.

Colchicum auctumnale; approperant *Noctes ferreæ* &c. &c.

Pauca Vegetabilia ultra 14 dies florent.

Plurimi Flores *aperiuntur* mane, *clauduntur* poſt meridiem; aliqui tam accurate, ut in media ſilva poſſimus ſcire, ex vegetabilibus, quænam ſit hora diei?

hor.	Aperiuntur	Clauduntur	hor.
3.	Tragopogon *pratenſe.*	Tragopogon *pratenſe.*	10.
4.	Crepis *tectorum.*	Portulaca *oleracea.*	12.
5.	Sonchus *oleraceus.*	Hieracium *Piloſella.*	2.
6.	Hypochœris *maculata.*	Calendula *arvenſis.*	3.
7.	Nymphæa *alba.*	Calendula *pluvialis.*	4.
8.	Hieracium *Piloſella.*	Nymphæa *alba.*	5.
9.	Arenaria *rubra.*	Papaver *nudicaule.*	7.
-	Anagallis *arvenſis.*	Hemerocallis *fulva.*	8.

Uſus Regni Vegetabilis adeo magnus eſt, ut omnia, quæ ad neceſſitatem noſtram impetrare poſſumus, ex eo deſumantur; immo tantus, ut Vegetabilia ſint baſis totius Regni Animalis.

Hic nobis paratur, a Natura ipſa absque præparatione noſtra,

Aqua.	*Tillandſia utriculata,*	Continet inter folia ad radicem Aquam.
Vinum.	*Palma vinifera,*	Stillat, ubi ſauciatur, Vinum.
Lac.	*Cocos nucifera,*	Habet in nucleo Emulſionem.
Mel.	*Melianthus major,*	In floribus multum Mellis.
Saccharum.	*Saccharum officinale,*	In culmis effloreſcit Saccharum.
Cera.	*Myrica cerifera,*	Baccarum ſuccus eſt Cera.
Sebum.	*Croton ſebiferum,*	Circa ſemina habet craſſum Sebum.
Pannus.	*Muſa paradiſiaca,*	Folium totum eſt membranaceus Pannus.
Orbis.	*Coccoloba grandifolia,*	Folium eſt rotundum & craſſum ut Orbis.
Scutula.	*Nymphæa Nelumbo,*	Folium concavnm adhibetur pro Scutula.
Olla.	*Lecythis Ollaria,*	Fructus cum operculo refert Ollam.
Ampulla.	*Creſcentia Cujete,*	Fructus ſimilis Lagunculis.
Dolium.	*Cucurbita lagenaria,*	Fructus pro Camella, Patera.
Farina.	*Hymenæa Courbaril,*	Circum ſemina Farina pro Pane.
Clavus.	*Cratægus Crus galli,*	Spinæ Ramorum.
Funis.	*Calamus Rotang,*	Caules tenuiores pro Funibus.
Tuba.	*Cecropia peltata,*	Caulis abſciſſus & inflatus.
Stentorea.	*Fucus buccinalis,*	Stirps ſiccata. (Trompet-gräs dictus.)
Culcita.	*Bryum hypnoides,*	Totus ceſpes ſolutus mollisque.
Stragulum.	*Polytrichum commune,*	Detrahitur a terra ut Corium.
Linteum.	*Sphagnum paluſtre,*	Siccatum, Lapponum Lintea pro infantibus.
Denticuli.	*Daphne Lagetto,* *)	Cortex interior albus, ſimilis Reticulo.
Hygrometrum.	*Mnium hygrometricum,*	Muſci Pedunculus.
Fomes.	*Tuſſilago Farfara,*	Radix vetuſta, pro excipiendo Igne.
Nola.	*Hernandia ſonora,*	Fructus maturus tinnit, crepitat.
Nidus.	*Aſplenium Nidus,*	Tota planta in arboribus, imitans pilam plumata
Diverticulum.	*Scrophularia nodoſa,*	Planta circum radicem ad pagos.
Fucus.	*Phytolacca decandra,*	Succus Baccarum pro Bezetta.
Bombarda.	*Hura crepitans,*	Fructus diſſilit cum fragore.
Marſupium.	*Ariſtolochia maxima,*	Fructus tæniis conſtrictus.
Aciarium.	*Boletus ſuberoſus,*	Acus in eo non fiunt rubiginoſæ.

*) *Swartz. prodr. 63.*

Ut innumera alia taceam, & omnia quæ e Vegetabilibus præparantur.

Mirabiles plantæ, inprimis oculos ſenſusque noſtros oblectant.

Aldrovanda, *Utricularia*, *Sarracena*, *Nepenthes*.

Gorteria ciliaris, *Cactus* Melocactus, *Euphorbiæ* aphyllæ, *Meſembryanthema*.

Valisneriæ femina, pedunculo ſpirali; mares ſe a pedunculo ſeparantes.

Ophrys inſectifera cum ſuis muſcabus.

Oxalis ſenſitiva, & *Mimoſæ*, ſe contrahentes, cum tanguntur.

Dionæa, muſcas capiens & retinens donec cicurentur.

Peloria, ſemper aliena facie apparens.

Muſa, quæ, ſola omnium, numquam ſemina fert.

Pulchritudo florum admirationem ipſorum infantium movet; & quis ſine delectatione primum videre poteſt flores in nativa ſua venuſtate?

Magnolia grandiflora	fert maximos omnium arborum.
Gardenia florida,	duplicatos lactei coloris.
Glorioſa ſuperba,	flammis ſimiles.
Amaryllis formoſiſſima,	rubros fundo aureo.
Plumeria rubra,	ruberrimos.
Nerium pleno flore,	purpureos.
Cactus grandiflorus,	longiſſimos; floret noctu per bihorium.
Phlomis Leonurus,	ſceptro aureo ſimiles.
Protea Lepidocarp.	coloratos hirſutos.
Xeranth. proliferum,	ſanguineos nitidiſſimos, (radio calycis,) Regina Aethiopiæ dictum.

Protea argentea ſilentio non eſt prætereunda, cujus folia referunt argentum excoctum politumque, & quæ facit nemora argentea Promontorii bonæ ſpei.

Odor quarumdam plantarum novam quaſi vitam infundere videtur languenti corpori.

Cinnamomum in Zeylona, *Marum* & *Rosmarinus* in Hiſpania.

Heſperidum nemora, florentia in Europa auſtrali.

Plumeria pudica, odoris ſuaviſſimi, in America.

Nyctanthes odore Jasmini gratiſſimo, in Aegypto.

Flores triſtes: Ceſtri, Crucianellæ, Reſedæ, Heſperidis, Polianthi, interdiu inodori, noctu ſoporiferi.

Guſtus hic maximum invenit oblectamentum in ferculis, quæ Natura ipſa nobis coxit & paravit in Pomis, Drupis & Baccis.

Reficimur maturis *Ficubus, Uvis, Malis ſinenſibus, Perſicis, Armeniacis, Melonibus.* Si vero feſta Naturæ fercula guſtare nobis concederetur, longe aliud ſentiremus; puto *Anonas, Mangas, Mangoſtanas, Duriones, Jaccas, Muſas, Jambos, Guavas.*

Unicus ex his fructibus, quem nuperis annis (1726) in Sueciam illatum poſſidemus, eſt *Ananas*, in Magnatum Hortis plantari cœpta.

Sed *Karatas! Karatas!* Fructus in America terræ ipſi incumbit, ut caput Braſſicæ botryitidis, ad maturitatem usque; folia aloæformia, humanam altitudinem ſuperantia, margine

gine ſpinoſa, denſe circumſtant forma pilæ plumatæ, ita, ut nullum animal audeat attingere fructum. Fructu maturo dehiſcunt folia ad radicem, reclinantur circumcirca in terram usque, & fructus, colore ſuo aureo, odoreque jucundiſſimo, quo aërem ad quadrantem milliaris implet, invitat hoſpites ad epulas lautiſſimas, nunc a Natura paratas.

Medicamenta, quæ tam ſæpe vitam noſtram ſervant, totius mundi auro argentoque nobis cariorem, pleraque a Vegetabilibus petuntur. Medicamenta agunt ſecundum *odorem* & *ſaporem*, in his adeo multiplicem. *Venenata* vegetabilia cognoſcuntur ſucco lacteo odoreque tetro. Hæc noviſſimis temporibus, cum ratione adhibita, præſtantiſſima exſtitere Medicamenta.

Vanus eſſet conatus, intra horulæ ſpatium loqui velle de divitiis Naturæ in Vegetabilibus; dies non ſufficeret ad ea ſolummodo enumeranda. Natura nobis omnia ſervat in gremio ſuo; quodcumque deſideramus, nanciſcimur illico. Naturæ ſcientia dicit nobis, unde illud ſit petendum; omnia vegetabilia alicubi ſponte naſcuntur, absque ſepe, absque tecto. Si laborem impendimus, accipimus omnia. Naturæ ſcientia docet deinde, quomodo omnia ac ſingula ſint colenda, conſulto catalogo ſtationum; ſi enim in hortis noſtris arte imitamur naturam, lucramur omnia.

Witſenius primus eripuit *Coffeam* Arabibus, maximo eorum detrimento. *Thea* primum in Horto Upſalienſi eſt viſa, allata e China; alii inde didicerunt, illam ita colere, ut intra ſeculum planta in Europa auſtrali communis

ſit futura. *Myriſtica* ſata eſſe dicitur ab Anglis in America.

Inſecta ſtationes ſuas obtinuerunt in omnibus vegetabilibus; ſed in diverſis plantis diverſa. A *Pandora* diſcendum eſt, quænam in quacumque planta habitent; cognoſcendæ ſunt eorum larvæ, & arcendæ ab iis quæ plantata fuere.

Quodſi, Auditores, egredimini in campum, ſplendidis Creatoris operibus vos delectaturi; in unoquoque Vegetabili ſequentia a Vobis ſunt inquirenda:

1. *Syſtema.* Cujusque Nomen, tale quod per totum mundum intelligitur.

2. *Stationes.* Secundum ſolum & terram.

3. *Structura.* Nam in quocumque aliquid eſt ſingulare.

4. *Superficies.* Pilorum Fabrica, microſcopio ſpectata.

5. *Duratio.* Num ſit arbor, vel frutex, annuumne ſit, quotannis ſerendum, an radice perennet.

6. *Floreſcentia.* Magnificentia Nuptiarum, in petalo, thalamo.

7. *Sponſalia.* Sponſi & Sponſæ ſitus.

8. *Antheſis.* Quomodo fiant nuptiæ.

9. *Fructeſcentia.* Structura Fructus & Seminum.

10. *Diſſeminatio.* Quomodo ſemina plantentur ſponte.

11. *Calendarium.* Quo ordine floreant.

12. *Ho-*

12. *Horologium.* Num plantæ ſtatuta hora aperiantur & claudantur.

13. *Somnus.* An folia aliam directionem noctu accipiant.

14. *Vernatio.* Quomodo folia in gemma ſe habeant, cum prorumpunt.

15. *Aeſtivatio.* Quomodo petala ſint complicata, antequam aperiantur.

16. *Gemmatio.* Structura Gemmarum in caudice vel radice.

17. *Ordo naturalis.* Affinitas cum aliis plantis.

18. *Qualitates.* Odor & Sapor diverſarum partium.

19. *Pan.* Quæ Pecora illud comedant, quæ non.

20. *Pandora.* Quæ Inſecta in illo domicilium nacta ſint.

21. *Gallæ.* Num domicilia paret præſidiariis ſuis.

* * *

REGNUM ANIMALE continet Animalia omnia, quæ quaſi a Natura huc translata eſſe videntur ex alia terra, ad ſervandam Politiam bene ordinatam inter Vegetabilia.

Natura, Regina, Filia Dei, rerum omnium Magiſtra, autodidactos, indeſinenter laborat, omnia quæ neceſſaria ſunt, nihil vero inutile; proprias habet leges; omnia e duobus contrariis facit; orditur ſemper a minimis; perocculte, & pedetentim, omnia ordine; via breviſſima; numquam feſtinat, niſi deſtructura

rupta; numquam ſe perſuaderi patitur, niſi a conſuetudine.

Politia, a Natura inſtituta, in tribus potiſſimum conſiſtit momentis:

Ut omnia conſerventur in vigore ſuo,
Ita, ut ne una familia expellat aliam;
Ut nihil in œconomia profundatur,
Ita, ut omnia impendantur in aliquem uſum;
Ut theatrum ſemper ſervetur purum & mundum,
Ita, ut cadavera, fœtor, putredo & acor auferantur.

Ad hæc efficienda Animalia conſtituit Miniſtros ſuos.

Leges fundamentales, quas Natura in Politia ſua ſancivit, ſunt ſequentes:

1. Omnes ſpecies creatæ conſervari debent:
ut nihil eorum pereat, quæ fecit Deus.

2. Omnia in vigore ſuo conſervantur:
ſenio confecta, morboſa & miſera e medio tolluntur.

3. Omnia multiplicantur repetita generatione:
ut nihil ſit vacuum, utque miniſterium numquam deficiat.

4. Omnia continentur intra ſuos limites:
ut ne multitudo ſeipſam ſuffocet.

5. Omnia ſervantur in peculio ſuo:
ut nullum alterius locum occupet.

6. Omnia impenduntur in aliquem uſum in œconomia:
ut nihil profundatur.

7. Omnes ſordes expurgantur e theatro renovato:
putredo, cadavera, quisquiliæ, ſtercora auferuntur.

8. Omnia

8. Omnia munia ornata ſint miniſtris, legibus ſufficienter inſtructis;
Tot animalia, quot munia; Leges in odore, ſapore.

9. Miniſtri debent eſſe propter munia:
neque munia propter miniſtros.

10. Nulli licet alterius officium turbare, ſub gravi pœna,
plerumque capitali veneno proprio.

11. Præmium tribuitur eadem proportione, ut opera;
eo confluere debent, ubi victus facillime paratur.

12. Labore aucto, ii opem ferunt, qui habent officia proxima,
ut dum multæ exiſtunt ſepulturæ, & ſimilia.

Jam nunc ut omnes ſpecies Vegetabilium conſervarentur, neceſſe erat, ut pro quaque conſtituerentur Miniſtri, ad proportionem numeri ſervandam, ne ſe invicem ſuffocarent. Hoc ſcopo inprimis tot *Inſecta* conſtituta ſunt. Hæc ſi magna eſſent, ut equi, deſtruxiſſent ipſum hominem: jam vero parva quidem ſunt, at non pauciora, licet magis diſtributa, ideoque difficilius exſtirpanda. Omnia vegetabilia ſua habent inſecta: immo ſæpe radix, rami, cortex, folia, flores, fructus diverſa. Si unica plantarum ſpecies ab his fuiſſet libera, totam jam occupaſſet tellurem. Ut ne vero Inſecta ipſa nimis augerentur numero, ſuos & ipſa nacta ſunt arbitros: Inſecta ſcilicet alia, Aves & Animalia majora.

Omnium animalium eſt, victum opera parare ac labore; eo igitur potiſſimum confluunt, ubi facillime paratur, & recedunt a

locis ubi parcius obtinetur, quod etiam facere ſolent homines.

Arbores ad Fructus, *Poma* ſcilicet *Baccas*ve, ferendos fuere neceſſariæ, quæ hæc a terra elevarent in altum, ut ne Sues aliaque animalia ea devorarent, antequam ad maturitatem pervenerint. Baccæ ac Poma fuere neceſſaria ad tegenda ſemina, ab animalibus cum ſtercoratione ſerenda. Ut ne vero hæ arbores nimis multiplicarentur, plura *Inſectorum* genera in iis domicilium ſortita ſunt, ut eas continerent in proportione congrua. Huc itaque convolant *Aves*, Inſectis victitantes, hicque iſti telluris Muſici ſuas habent orcheſtras, in quibus concentus inſtituant; inter quas quoque famelicus Cuculus cuculat ſuamque advocat novercam.

Abietes in magnas denſasque excreſcunt ſilvas, in quibus Strobili tum fere inutiles ſunt. *Phalænæ Pinetellæ* cibus ſunt ſemina Abietis; ſua itaque in his mater parit ovula, e quibus excluſæ larvæ rodendo ſibi in ſemina viam parant. Tum *Ichneumon Strobilellæ* longam ſuam caudam in Pinetellæ foramina intrudit ſuaque ova in ejus larvas deponit, ut ne Pinetella omnia perdat ſemina. Deinde accedit *Ichneumon Moderator*, intrat per foramina, & larvis Ichneumonis Strobilellæ ovula ſua imponit, quibus excluſis devorantur, ne his omnes e medio tollantur Pinetellæ. Huc quoque conveniunt *Sciuri*, ſtrobilos deſquamaturi, *Loxiæ*que *Curviroſtræ*, roſtris peculiaris ſtructuræ ſemina e ſtrobilis enucleaturæ.

Gra-

GRAMINA ſæpe in pratis adeo luxuriant, ut omnes excludant herbas. Ubi *Phalæna Graminis* tale invenit pratum, innumera in eo parit ova, e quibus enatæ larvæ totum depaſcunt pratum. Hoc obſervantes *Cornices* convolant, menſamque inveniunt apparatam; ſub noctem *Veſpertiliones* & *Caprimulgi* in auxilium adveniunt, larvis in phalænas mutatis; pratumque fit varium multitudine herbarum, deſtructo gramine denuo ſemine ſe propagantium.

CAMPI quotannis detonderi debent, ad repurgandum theatrum, ut ne reſtent herbæ putridæ ſiccæque eos tegentes. Pecora & Belluæ: *Boves*, *Capræ*, *Oves*, *Equi*, *Sues* hoc munus acceperunt; ex his quæque ſpecies lege tenetur, intactum relinquere quintum quodque vegetabile, utpote ſibi venenatum. Alia vero vegetabilia venenata ſunt certis ſpeciebus, neque eadem omnibus.

Venenata dicitur planta, qua a Creatore alicui ſpeciei interdictum eſt; eadem vero ſalubris, nec venenata, eſt aliis. Si omnes ab omnibus comederentur, eveniret, ut, ubi Vaccæ, Oves, Equi, Sues omnia conſumſiſſent, Capra, his ſerior accedens, fame periret, ante quam ſuum cepiſſet alimentum, quum tamen ad eadem munia legitima obeunda conſtituta eſſet; jam vero Capra reperit, ceteras reliquiſſe Cicutam, Aconitum, Euphorbiam &c. illis venenatas, ſibi vero ſaluberrimas & ſapidiſſimas.

SEMINA jacent multa ſupra terram ſiccata, derelicta a Natura, in propagatione prodiga; ut ne vero illa inutilia jaceant, leguntur a Craſſi-

Craſſiroſtribus *Paſſeribus*, *Alaudis*, *Fringillis*; hæ aves ſi plus edant quam neceſſe eſt, excernunt ſemina indigeſta, eaque ferunt ſtercorata. Majores, ut Nuces & Glandes, a *Suibus* aliisque partim eduntur, partim conculcantur. *Corvus glandarius* multas diverſis locis defodit easque obliviſcitur, ut dein excreſcant. *Mures* eas congerunt ſubter terram. *Muſtela Erminea*, *Striges* & *Feles* capiunt mures, tumque ſemina ſata ſunt ut creſcant.

Arbores emortuæ diu ſtant triſtia ſpectacula. *Dermeſtæ* autem ſeminia ſua larvasque ſub corticibus deponunt. *Cerambycum* larvæ truncos ſecundum longitudinem & transverſe perterebrant, ut putreſcant. *Pici* tandem illos findunt roſtris ſecuriformibus, ut prælonga ſua lingua extrahant larvas. Quo magis putreſcit arbor, eo pluris generis larvæ ad ejus interitum cooperantur; quod diſtincte videri poteſt in caudicibus putridis, quando effodiuntur.

Cadavera majorum animalium nidore ſuo aërem inficerent, niſi in ſilvis illico accurrerent *Feræ* odoratu præſtantes: Urſi, Lupi, Vulpes, Canes, immo Leones, Tigrides &c. convivium funebre celebraturæ.

Corvus ſagax funus mox odoratur, ac ſine mora nænias occinit ſodalibus, qui advolantes epulis adſident cum feris (privilegio odoris proprii a Natura muniti;) quod imitari non ſuaſerim reliquis avibus, niſi *Buceroti* vel *Accipitribus*.

Cadavere ad pagos projecto, quo iſti appropinquare non audent, accedit *Muſca carnivora*, carnes jugiter circumvolans & de iis cum

cum coqua concertans; parit iſta plus quam centena, immo millena ova, e quibus confeſtim prodeunt larvæ, intra octiduum devorantes mortuum equum, dein in Muſcas mutatæ avolantes, relicto ſceleto arido, ipſæ avibus in prædam ceſſuræ. Sic Muſca carnaria equum conſumere poteſt æque cito ac Leo.

Minoribus animalibus demortuis, *Dermeſtæ, Silpha Veſpillo, Carabi, Tenebriones, Forficulæ* paratæ ſunt ad exſequias faciendas.

Animalibus ſub aqua morientibus, adſunt *Anguillæ, Squillæ, Myxinæ* pluresque aliæ, de hæreditate rixaturæ.

Aqua putrida in paludibus, lacunis, foſſis, fit viridis, craſſa, fœtida, inſalubris. *Culices* in eam ova ſua deponunt, tumque larvæ eamdem depurant claramque reddunt.

Nix in Alpibus Lapponicis abundans æſtate liquatur et Lapponiam campeſtrem inundat, ut fiat palus, Culicumque patria, plurium quam ullus alius locus. Innumeris autem huc convolant copiis *Aves migratoriæ*, ut *Anſeres feræ*, *Anates*, *Scolopaces*, ut Culicum larvis paſcantur; reliquæ tandem, poſt ſolſtitium, prius vel ſerius, ex aqua evolant, fruticibusque inſidentes in eſcam cedunt *Tetraonum* pullis; e quibus tot millia *Urogallorum*, *Tetricum*, *Bonaſiarum*, & *Lagopodum* quotannis in civitates aſportantur.

Nili inundatione in Aegypto finita, tot Vermes, Inſecta, Ranæ, Serpentes &c. remanent, ut nemo ſe ab iis tueri poſſit; tum eſt auctumnus, quo Aves noſtræ migratoriæ: *Ciconiæ, aves marinæ,*

rinæ, *Scolopaces*, *Upupæ* e Septentrione eo veniunt, ut ibidem genio ſuo indulgeant, donec *Vultur Perenopterus*, agris Palæſtinæ a nimiis Muribus purgatis, in Aegyptum redeat, ſeque avibus migratoriis immiſceat; quæ, hujus convivæ pertæſæ, reditum parant, tum inſtante tempore vernali.

Pecora ſunt tarda et tamen magnam cibi ingurgitant copiam; unde facile morbos contraherent perniciofos, niſi *Oeſtrus* ovula ſua in eorum dorſo deponeret, unde totidem nidi larvarum, totidemque vivi oriuntur fonticuli; at in regionibus calidis plura ſæpe, immo longe plura, quam opus eſt; propterea *Buphaga* avis eſt inſtituta, quæ roſtro peculiari, ad hoc aptato, ſine dolore larvas extrahit.

Similiter quando pueri voraces corpus non ſufficienter movent, intumeſcunt glandulæ in collo, ubi humores diu ſtagnant & acrimoniam contrahunt, qui per caput evacuari debebant. Tum ſi caput non manat, infans cœcus fit vel ſurdus vel epilepticus. Humore in capite multiplicantur *pediculi*, cutem arrodunt, ulcuſcula manantia fœda oriuntur, ſed morbi memorati avertuntur.

Nullum multiplicari debet ultra modum, ne quidem exceptis utilibus *Apibus*; quæ ſi numero nimis augentur, accedunt *Phalænæ Mellonellæ* & *Colonellæ*, perterebrant apum favos eosque deſtruunt; atque ut ne Apes excubitores eas impediant, nent circum ſe retia, ſicut progrediuntur. Tum adveniens *Attelabus apiarius* finem facit Phalænis, intactis apibus, quemadmodum *Attelabus formicarius Ptino pertinaci*,

naci, dum utenſilia noſtra primaria conſumere aggreditur.

Ceſſo plura adducere exempla, quomodo Natura Politiam ſuam ſervet, dies enim prius deficeret, quam eorum numerus.

Nunc dicendum eſſet de ſpeciali Naturæ Oeconomia; ſed vaſtus hic oculis obverſatur Oceanus. Deberem dicere de

Animalibus volantibus: (præter Aves & Inſecta) *Veſpertilionibus*, *Noctilione*, *Sciuris* volantibus & *Mure* volante, *Draconibus*, *Pegaſis*, *Piſcibus* volantibus: *Gaſteroſteo*, *Trigla*, *Exocœtis*, exagitatis ex aqua a *Coryphænis*, ut *Aquilus* in aëre ſuſpenſus eos jaculari poſſit; immo quoque de *Velella* velo navigante & *Argonauta*. De

Simiarum mirabili Hiſtoria. ***Mammalia.***

Vampyro, ſanguinem e dormientibus hauriente.

Putorio, horrendo fœtore ſe defendente.

Didelphide, pullos intra ventrem recipiente.

Pecoribus eorumque ventriculis quatuor diſtinctis.

Hippopotamo, Behemothe ejusque elemento.

Balæna, maximo animalium cum pullis ſuis.

Gryphe, deſcendente cum fragore velut tonitru. ***Aves.***

Orpheo, ejusque voce divina.

Cinclo, ſemet in cataractas rapidiſſimas ſubmergente.

Mergo, piſces venante, ut Pelecanus & Crocodilus.

Excu-

Excubitore, Falconum adventum avi indicante.

Chavaria, Gallinas ab Accipitribus cuſtodiente.

Pſophia, ore cantante anoque reſonante.

Cuculo, in nido alieno excludendo & educando.

Hirundine, in fundo lacuum hibernante.

Pavone, omninum pulcherrimo.

Pelecano, aquam in roſtro ferente.

Diomedeis, volandi ambulandique impotentibus.

Struthione, qui equitatur velociſſime currens.

Trochilo, minima ave & aurata ʒj.

Amphibia. *Boa* ſerpente, qui integrum bovem deglutire valet; long. uln. 20—30.

Rana cornuta, adſpectu horridiſſima.

Crocodilo, Leviathane ejusque depopulatione.

Sirene, in aqua cantillante.

Piſces. *Torpedine* & *Gymnoto electrico*, ictus electricos dante.

Cyprino aurato, auro candenti ſimili.

Callichthy, ex una piſcina in alteram transeunte.

Inſecta. *Aranearum* aliorumque Inſectorum œconomia.

Vermes. *Conchis*, ipſos lapides erodentibus.

Gordio, Argillam transeunte ut Piſcis aquam.

Pinna, quæ a Cancro cuſtoditur.

Aplyſia, quæ capillos aufert ut non renaſcantur.

Ut infinita alia taceam.

Sed

Sed hoc frigidum æquinoctium; frigidum hoc templum; anni mei frigidi, & patientia veſtra, Auditores! quæ frigeſcere incipit, me jubent finire. Finio itaque cum Davide:

O Jehova! quam ampla ſunt Tua opera!
Quam ſapienter Ea feciſti!
Quam plena eſt terra gloria Tua!
Nemo enunciare poteſt opera Tua;
Quis poteſt comprehendere Tua miracula!
Inſipiens non cognoſcit ea,
Stultusque non animadvertit ea. — —

* * *

Antequam perorem, non poſſum quin paucis verbis Vobis valedicam, Commilitones cariſſimi, Studioſi in hac Academia honoratiſſimi!

Quum honorificum hocce munus adirem, mentem meam Vobis omnibus aperui per Curatores Veſtros honoratiſſimos, hique per Veſtros Seniores. Quod a Vobis mihi expetebam, pollicebamini mihi, & promiſſis fideliter ſtetiſtis; pro quo favore Vobis per omnem vitam meam ero obſtrictiſſimus.

Vos Commilitones! hunc meum Rectoratum, tam ſecularem illuſtremque reddidiſtis, ut hæc Academia ſimilem neque viderit neque audiverit umquam.

Nemo Veſtrum, ne unicus quidem, propter vitium vel minimum commiſſum, coram me comparuit per totum Rectoratum.

Nullus clamor, & ne minimus quidem crepitus, auditus eſt noctu in plateis.

Nulli ſtrepitus aut turbæ exſtitere uspiam.

Nemo larvatus viſus eſt ullo in loco.

Nullæ rixæ, nullæ lites inter vos obortæ ſunt.

Si quis mihi monſtrare poteſt in ullo Regno, in ulla Academia Europæa, Studioſos qui vixerint innocentius, honeſtius & moratius, is mihi erit magnus Apollo.

Vos ſic documentum virtutis exhibuiſtis, quale Academia numquam vidit inde a primo, quo inſtituebatur, die.

Vos hunc meum Rectoratum reddidiſtis maxime honorificum, mihique leviſſimum.

Habeo itaque, quod Vos ſemper & ubique extollam & laudem.

Omnigenam Vobis apprecor felicitatem. Pergite in hoc virtutis tramite, qua procedit; & habetote hoc certiſſimum, eundem vos rectiſſime ad honores, ad mercedem, ad fortunas, ad omnem felicitatem ducturum eſſe.

Valete, favete!

Rectoratu depoſito poſtridie mane omnium Nationum Curatores Delegati me accedebant; Nationum ſuarum nomine gratias mihi agentes, & petentes, ut hanc orationem, in linguam vernaculam translatam, typis ex-